УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

22. 12. 2022.

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

„Апокрифна дела апостола Томе у српском рукописном наслеђу"

КАНДИДАТА мастера Настасије Перић и

МЕНТОРА проф. др Зорице Витић

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

- **Датум и орган који је именовао Комисију**

Одлуком бр. 4120/1 од 25. 11. 2022. Наставно-научног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду, образована је Комисија за оцену подобности докторанда **мастера Настасије Перић** и теме докторске дисертације под називом **„Апокрифна дела апостола Томе у српском рукописном наслеђу"**.

- Састав Комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назива факултета, установе у којој је члан Комисије запослен:

1. др Ирена Шпадијер, редовни професор, Српска књижевност, 22. 01. 2020, Филолошки факултет Универзитета у Београду (председник Комисије);

2. др Светлана Томин, редовни професор, Српска и јужнословенске књижевности са теоријом књижевности, 28. 03. 2013, Филозофски факултет у Новом Саду;

3. др Немања Радуловић, редовни професор, Српска књижевност, 13. 01. 2021, Филолошки факултет Универзитета у Београду.

II БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Кандидат у својој биографији наводи следеће податке:

Настасија Перић рођена је 16. новембра 1994. године у Лазаревцу. Дипломирала је српски језик и књижевност на Филолошком факултету у Београду 2018. године. Одбранила је мастер рад 2019. године, на тему „*Ђаво као гротескни јунак у апокрифима*“ на Филолошком факултету у Београду. Студент је четврте године докторских студија на Филолошком факултету у Београду, на катедри за Српску књижевност са јужнословенским књижевностима. Стипендиста је Министарства просвете, науке и технолошког развоја. Бави се проучавањем српске средњовековне књижевности. Њене области интересовања јесу средњовековна књижевност и народна књижевност.

Кандидаткиња је радила као професор енглеског и српског језика, као сарадник на истраживању археолошког локалитета „Доња Брањевина“ и на систематизацији археолошких налаза са локалитета Доња Брањевина и Конарево (Црквине) у оквиру пројекта Народног музеја Србије. Радила је и на археолошком ископавању „Анине“ у Ћелијама у оквиру пројекта Завода за заштиту споменика културе Ваљево. Била је и коаутор мултимедијално обогаћеног уџбеника за пети и седми разред: „Уметност речи“ и „Нови Логос“.

III БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Објављени радови:

- Н. Перић, *Ктиторско-надгробни натпис челника Вугдрага из XIV века у Цркви Светог Јована Крститеља у Дићима,* Годишњак Катедре за српску књижевност са јужнословенскимкњижевностима, 2020, 213-224;

- Н. Перић, *Надгробни натпис на стећку у селу Мала Гостиља,* Живи језици, 2021, 111-124.

IV ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

Увидом у биографију и библиографију кандидата, Комисија сматра да кандидат мастер Настасија Перић испуњава све услове за израду докторске дисертације.

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

За ментора је предложена **др Зорица Витић, ванредни професор** Филолошког факултета у Београду, Катедра за српску књижевност са јужнословенским књижевностима (ужа научна област: Српска књижевност, Српска средњовековна књижевност; избор у звање: 25. 05. 2021. године).

Библиографија ментора са најмање 5 јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација:

1. *Свети Петар Атонски у византијској и јужнословенској традицији*, Чигоја штампа, Београд 2020, 206 стр.

2. *„Житије светог Антонија Великог“ према српским средњовековним рукописима*, Чигоја штампа, Београд 2015, 216 стр.

3. *„Житије светог Панкратија Тавроменијског“ у српској рукописној традицији. Студија и издање*, Филолошки факултет, Београд 2014, 419 стр.

4. *Апокриф о Гостољубљу Аврамовом у српском рукописном наслеђу,* Археографски прилози 14, Београд 1992, 67–104.

5. *Песма смрти (Рукопис бр. 17 Патријаршијске библиотеке),* Књижевна историја XXVII/95, Београд 1995, 113–123.

6. *Демонска искушења у Теодосијевом „Житију св. Петра Коришког“*, Научни састанак слависта у Вукове дане 28/1, Београд 1999, 143–153.

7. *Нови препис „Песме смрти“ из XVII века*, Прилози за књижевност, језик историју и фолклор, књ. LXXX, Београд 2014, 149–159.

8. *Софијски препис „Повести о Акиру премудром“*, Годишњак Друштва чланова Матице српске у Републици Српској, бр. 4–5, Бања Лука 2015, 229–253.

9. *Атонски узори Теодосијевих житија*, Српска славистика : колективна монографија. Том 2, Књижевност, култура, фолклор. Питања славистике, Београд 2018, 67–75.

10. *„Слово о житију светог Антонија“ Гаврила Тројичанина*, У: *SCALA paradisi : академику Димитрију Богдановићу у спомен : 1986–2016*, САНУ, Београд 2018, 35–53.

11. *Словенски преписи „Житија светог Саве Освећеног“ на Светој Гори (О путевима распростирања старих словенских превода)*. У: *Осам векова аутокефалије Српске православне цркве*, II, Свети Архијерејски Синод Српске Православне Цркве, Православни богословски факултет Универзитета у Београду, Београд 2020, 23–29.

12. Зорица С. Витић, Данијел М. Дојчиновић, *Две српскословенске скраћене верзије „Житија светог Саве Освећеног“ Кирила Скитопољског*, Црквене студије 17, 2020, 295–305.

13. *О једној композиционо-стилској особености Теодосијевог „Житија светог Петра Коришког“*, Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор, књ. LXXXVI, Београд 2020, 51–57.

14. *Српскословенски преписи „Житија светог Петра Атонског“*, Научни састанак слависта у Вукове дане, 49/2, 2020, 77–86.

15. *Три варијанте једне старе приче. О сну и јави Цара Асе*, Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор, књ. LXXXVII, Београд 2021, 107–118.

Комисија сматра да др Зорица Витић, ванредни професор, испуњава све услове за ментора ове докторске дисертације за област Српска средњовековна књижевност.

VI ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ:

ОЦЕНА **:**

1. формулације назива тезе (наслова)

Комисија закључује да је радни назив „Апокрифна дела апостола Томе у српском рукописном наслеђу" прикладан и да добро репрезентује суштину предложене теме истраживања.

2. предмета (проблема) истраживања

Предмет истраживања јесте српскословенска рукописна традиција апокрифа о апостолу Томи. Истраживање ће, поред проучавања рукописне грађе, обухватити и однос превода према изворном, грчком тексту, потом разматрање стилских и мотивских карактеристика делā, те њихово уклапање у контекст српске средњовековне књижевности.

Комисија закључује да је предложени предмет истраживања својом сложеношћу, актуелношћу и значајем у областима дисертације.

1. Библиографија прелиминарних истраживања

Кандидаткиња је приложила библиографију од 254 библиографске јединице које сматра релевантним за истраживање:

1. Д. Ајдачић, Демони у словенским књижевностима, Зборник Матице српске за славистику, 53, Нови Сад 1997, 135-150.

2. Б. Ангелов, Списъкът на забранените книги в старобългарската литература, Известия на Института за българска литература, 1, София 1952, 107-159.

3. Д. Ангелов, Б. Примов, Г. Батаклиев, Богомилството в България, Византия и Западна Европа в извори, София 1967.

4. Б. Ст. Ангелов, Из старата българска, руска и сръбска литература, I, София 1968, 135-144; 155-158.

5. Б. Ангелов, Апокрифи, Речник на българската литература, т. 1, БАН, София 1976, 45-48.

6. Д. Ангелов, Д. Петканова-Тотева. „Апокрифна литература и фолклор". С. 1978,

7. Старобългарска литература, 7, София 1980, 108-111.

8. М. Анђелковић, Етиолошко у апокрифима и предањима о змији и виновој лози, Наслеђе, Крагујевац 2004, 73-81.

9. В. Антиќ, Мотиви што се среќаваат во апокрифната и народната литература, Македонски фолклор, II, 3-4, Скопје 1969, 195-208.

10. В. Антиќ, За Тиквешкиот зборник, Современост, 4, Скопје 1970, 286-292.

11. В. Антиќ, Богомилството, средновековните текстови и народната традиција, Современост, III, 5, Скопје 1971, 535-548.

12. В. Антиќ, Средновековните текстови и фолклорот, „Мисла“, Скопје 1978.

13. Апокрифи. Старозаветни, према српским преписима. Приредио и на савремени језик пренео Томислав Јовановић, Библиотека Стара српска књижевност у 24 књиге, књига 23, I том, Просвета - Српска књижевна задруга, Београд 2005.

14. Апокрифи. Новозаветни. Приредио и на савремени језик пренео Томислав Јовановић,

15. Библиотека Стара српска књижевност у 24 књиге, књига 23, II том, Просвета - Српска књижевна задруга, Београд 2005.

16. Апокрифно християнство, София 1999.

17. Апокрифы древней Руси, Тексты и исследования, „Наука“, Москва 1997.

18. Апокрифы древних христиан. Сост. И. С. Свенцицкая и М. К. Трофимова, Научно-атеистическая библиотека, Москва 1989.

19. С. Д. Балухатый, К апокрифическому „Деянию ап. Фомы“, Сборник статей в честь академика А. И. Соболевского, Ленинград 1928, 57-62.

20. Д. Богдановић, Стара српска библиотека, Летопис МС, 408, Нови Сад 1971, 405-432; 588-620; Прештампано у: Д. Богдановић, Студије из старе српске књижевности, Избор и предговор Татјана Суботин-Голубовић, СКЗ, Коло ХС, књига 599, Београд 1997, 5-79.

21. Д. Богдановић, Љ. Штављанин-Ђорђевић, Б. Јовановић-Стипчевић, Љ. Васиљев, Л. Цернић, М. Гроздановић-Пајић. Опис ћирилских рукописних књига манастира Високи Дечани. Књига прва. Београд: Народна библиотека Србије, 2011.

22. Д. Богдановић, Историја старе српске књижевности. Београд: Српска књижевна задруга, 1980.

23. Д. Богдановић, Каталог ћирилских рукописа манастира Хиландара. Београд: Српска академија наука и уметности – Народна библиотека Србије, 1978.

24. Д. Богдановић, Студије из српске средњовековне књижевности (избор и предговот Т. Суботин Голубовић). Београд: Српска књижевна задруга, 1997.

25. Д. Бојовић, Рецепција светоотачке књижевности код Срба, Зборник Филолошког факултета Универзитета у Приштини, 9-10 (1999-2000), 107–116.

26. М. Бошков, Палеја са тумачењима у српској књижевној баштини, Осам векова Хиландара. Историја, духовни живот, књижевност, уметност и архитектура, Научни скупови Српске академије наука и уметности, XCV, Одељење историјских наука, књ. 27, Београд 2000, 403-414.

27. Ј. Бошковић, Писма о књижевности српској и хрватској, Летопис МС, 170, св. 2, Н. Сад 1892, 138-139.

28. З. Витић, „Житије светог Панкратија Тавроменијског“ у српској рукописној традицији. Студија и издање, Филолошки факултет, Београд 2014.

29. З. Витић, „Житије светог Антонија Великог“ према српским средњовековним рукописима, Чигоја штампа, Београд 2015.

30. З. Витић, О двема преписивачким грешкама у најстаријим српскословенским књижевним текстовима, Словенско средњовековно наслеђе (Зборник посвећен Ђорђу Трифуновићу), Београд 2002, стр. 109–115.

31. Р. Грујић, Космолошки проблеми по нашим старим рукописима, Годишњак Скопског филозофског факултета, I, Скопље 1930, 185.

32. А. Давидов Темерински, Циклус Дела апостолских, Зидно сликарство манастира Дечана, Посебна издања САНУ, књ. DCXXXII, Одељење историјских наука, књ. 22, Београд 1995, 165-179.

33. Д. Драгојловић, Богумилство и орфичка традиција, Зборник Филозофског факултета, X, 1, Београд 1968, 193-210.

34. Д. Драгојловиќ, Богомилски апокрифни реликти од Македонија, Македонски фолклор, III, 5-6, Скопје 1970, 25-33.

35. Д. Драгојловић, Мит о „златном веку“ и „небеском краљевству“ у старој српској књижевности, Прилози за КЈИФ, XLII, 1-4, Београд 1976, 35-44.

36. Д. Драгојловић, Апокрифи, у: Историја средњовековне босанске књижевности, III, Књижевна историја, XVI, 63, Београд 1984, 517-522.

37. Д. Драгојловић, Апокрифи, у: Историја српске књижевности у средњовековној босанској држави, „Светови“, Нови Сад 1997, 142-148.

38. Д. Драгојловиќ, В. Антиќ, Богумилството во средновековната изворна граѓа, МАНУ, Скопје 1978.

39. Д. Драгојловић, В. Стојчевска Антиќ, Богомилското движење, Библиотека Порта, „Три“, Скопје 2003.

40. Й. Иванов, Богомилски книги и легенди, БАН, София 1925; 19702.

41. К. Иванова, Сборникът на Мара Лешева – неизвестен паметник на сръбската книжнина от XV век, Словенско средњовековно наслеђе, Зборник посвећен професору Ђорђу Трифуновићу, Издање пријатеља и „Чигоја штампе“, Београд 2002, 211-229.

42. А. И. Иванцова-Платонова, Ереси и расколы первыхъ трехъ вѣковъ христіанства, Москва 1877.

43. В. Јагић, Апокрифическія молитвы по рукописямь Соловецкой библіотеки И. Я. Порфириева, Archiv für slavische Philologie, V, Berlin 1881, 476.

44. Б. Јовановић-Стипчевић, О зимама и коледама у Зборнику попа Драгоља, Археографски прилози, 2, Београд 1980, 153-174.

45. Т. Јовановић, Апокриф о крсном дрвету, Источник, III, 10, Београд 1994, 48-62.

46. Т. Јовановић, Апокриф о Јову, Источник, III, 11/12, Београд 1994, 10-22.

47. Т. Јовановић, Апокриф о Христовом доласку на земљу, Гласник, Службени лист СПЦ, LXXVI, 4, Београд 1995, 74-78.

48. Т. Јовановић, Апокрифно Никодимово јеванђеље, Свети кнез Лазар, Часопис Рашко-Призренске епархије за духовни живот, III, 1(9), Призрен 1995, 169-199.

49. Т. Јовановић, Два апокрифна виђења пакла, Источник, IV, 13, Београд 1995, 128-152.

50. Т. Јовановић, Два апокрифна путовања у чудесне земље, Браничево, XLI, 1-3, Пожаревац, 1995, 36-58.

51. Т. Јовановић, Траг апокрифа о борби са ђаволом у српској народној књижевности, Књижевност и језик, XLIII, 3-4, Београд 1995, 33-55.

52. Т. Јовановић, Апокрифи о Јосифу и Асенети, Источник, IV, 14-16, Београд 1995, 131-150.

53. Т. Јовановић, Варухово откривење у преписима манастира Савине и Никољца, Српски језик, I, 1-2, Београд 1996, 557-574.

54. Т. Јовановић, Апокрифно Житије апостола Петра, Источник, V, 17-18, Београд 1996, 134-145.

55. Т. Јовановић, Мотив стварања у апокрифима (Према српским преписима), Научни састанак слависта у Вукове дане, 26/1, Београд 1997, 113-121.

56. Т. Јовановић, Мучење свете првомученице Текле, Источник, VI, 22, Београд 1997, 115-122.

57. Т. Јовановић, Апокриф о постању, Свет речи, 2-3, Београд 1997, 38-40.

58. Т. Јовановић, Варијанта „Јеванђеља младенства“ са Христовим учењем скрлатарске вештине, Српски језик, II, 1-2, Београд 1997, 376-396.

59. Т. Јовановић, Апокриф о Христовом детињству, Развитак, XLIV, Нова серија, 1, Пожаревац 1998, 7-18.

60. Т. Јовановић, „Дела апостола Томе у Индији“ према хиландарском рукопису XIV века, Археографски прилози, 20, Београд 1998, 41-53.

61. Т. Јовановић, Апокрифно виђење о калуђерици узнетој на небо, Свеске, X, 45-46, Панчево 1999, 109-117.

62. Т. Јовановић, Српски преписи апокрифа „Како Давид написа Псалтир“, Археографски прилози, 21, Београд 1999, 299-314.

63. Т. Јовановић, Апокрифи и проблем жанровског одређења (на грађи српскословенске традиције), Научни састанак слависта у Вукове дане, 29/2, Београд 2000, 93-99.

64. Т. Јовановић, Апокрифи, Енциклопедија православља, I, Београд 2002, 77-78.

65. Т. Јовановић, Апокриф о Мелхиседеку у препису Горичког зборника, у: Никон Јерусалимац, Вријеме – личност – дјело, Зборник радова са међународног научног симпосиона на Скадарском језеру 7-9. септембра 2000. године, „Светигора“, Цетиње 2004, 223-235.

66. Т. Јовановић, Апокриф о Еноху према српском препису из Народне библиотеке у Бечу, Археографски прилози, 25, Београд 2003 [2005], 209-238.

67. Т. Јовановић, Дела апостола Андреја и Матеја у препису збирке манастира Дечана, Прилози за КЈИФ, LXX, 1-4 (за 2004.), Београд 2005, 171-209.

68. Т. Јовановић, Апокрифи у хиландарским рукописима, Четврта казивања о Светој Гори, Просвета, Београд 2005, 331-344.

69. Т. Јовановић, Завет патријарха Рувима у препису збирке манастира Никољца, Старобългарска литература, 33-34, София 2005. В чест на Климентина Иванова, 394-404.

70. Т. Јовановић, Откровење Варухово у препису манастира Марче, Србистички прилози, Зборник у част професора Славка Вукомановића, Филолошки факултет, Београд 2005, 115-122б.

71. Т. Јовановић, Српскословенски преписи апокрифа Како се написа Јеванђеље, Неохеленско наслеђе код Срба, I, Зборник посвећен обележавању десетогодишњице оснивања Катедре и седамдесетогодишњице њеног првог управника професора Миодрага Стојановића, Филолошки факултет Универзитета у Београду, Асоцијација неохелениста „Јоргос Сеферис“, Београд 2005, 69-74.

72. Т. Јовановић, Краћа верзија апокрифа о Адаму и Еви у српском препису XVI века, Slavia, 74, 2-3, Cirillomethodiana, ad honorem Zdeňka Ribarova et Ludmila Pacnerová, Praha 2005, 367-377.

73. Т. Јовановић, Гротескно у апокрифима, Научни састанак слависта у Вукове дане, 35/2, Београд 2006, 13-21.

74. Т. Јовановић, Епистола о недељи у српским преписима, Археографски прилози, 26-27 (2004-2005), Београд 2006, 465-516.

75. Т. Јовановић, Такозвана руска варијанта Варуховог откровења у препису треће четвртине XIV века, Прилози за КЈИФ, LXXIII, 1-4 (за 2007), Београд 2008, 77-91.

76. Т. Јовановић, Од апокрифа ка српској народној приповеци, Научни састанак слависта у Вукове дане, 38/2, Београд 2009, 13-19.

77. Т. Јовановић, Посебна варијанта Варуховог откровења у српском препису с почетка XVI века, Slavia, 78, 3-4, Ad multos annos! Zoe Hauptová et Helena Bauerová, Praha 2009, 363-378.

78. Т. Јовановић, Пролошко житије апостола Томе као пример преобликовања апокрифа за богослужбене потребе, Годишњак Катедре за српску књижевност са јужнословенским књижевностима за школску 2009/2010. годину. Посвећено успомени на др Предрага Станојевића, V, Филолошки факултет Универзитета у Београду, Београд 2010, 231-240.

79. Т. Јовановић, Ход Богородице по мукама у српском препису средине XVI века, Прилози за КЈИФ, LXXVI, 1-4, Београд 2010, 81-93.

80. Т. Јовановић, Виђење апостола Павла у српском препису последње четвртине XV века из збирке манастира Никољца, Slovo, 60, Posvećeno sedamdesetoj obljetnici života akademkinje Ivanke Petrović, Zagreb 2010, 335-358.

81. T. Jovanović, Old Testament Apocrypha in the Serbian Manuscript Tradition, The Old Testament Apocrypha in the Slavonic Tradition, Continuity and Diversity, Edited by Lorenzo DiTommaso and Christfried Böttrich with the assistance of Marina Swoboda, Mohr Siebeck, Tübingen 2011, 225-240.

82. Т. Јовановић, Слово о Прекрасном Јосифу у српском препису с почетка XVI века, Библеистика. Славистика. Русистика. К 70-летию заведующего кафедрой библеистики профессора Анатолия Алексеевича Алексеева, Санкт-Петербург 2011, 132-144.

83. Т. Јовановић, Мотив змије у апокрифима, Гује и јакрепи, Књижевност, уметност, Балканолошки институт САНУ, Посебна издања, 120, Београд 2012, 245-253.

84. Т. Јовановић, Преписи апокрифа у рукописној збирци манастира Дечана, Дечани у светлу археографских истраживања, Зборник радова, Београд 2012, 157-162.

85. Т. Јовановић, Посланица цара Авгара Исусу Христу према српском препису с краја XIII - почетка XIV века, Прилози за КЈИФ, LXXX, Београд 2014, 141-147.

86. Т. Јовановић, Апокрифна повест пророка Јеремије о плењењу Јерусалима у српском препису Коришког пролога, Годишњак Катедре за српску књижевност са јужнословенским књижевностима за школску 2013/2014. годину, IX, Филолошки факултет Универзитета у Београду, Београд 2014, 11-25.

87. Т. Јовановић, Најстарији словенски преводи апокрифа и њихови српски преписи, Свети Ћирило и Методије и словенско писано наслеђе (863-2013), серија Старословенско и српско наслеђе, 1, Palaeoslavica et Serbica antiqua, I, Институт за српски језик САНУ, Београд 2014, 335-352.

88. Т. Јовановић, Виђење апостола Павла у српском препису XVI века, Годишњак Друштва чланова Матице српске у Републици Српској, 4-5, 2014-2015, Бања Лука 2015, 197-227.

89. Т. Јовановић, Апокрифно сказање како беше састављен Псалтир, Годишњак Катедре за српску књижевност са јужнословенским књижевностима за школску 2014/2015. годину, X, Филолошки факултет Универзитета у Београду, Београд 2015, 11-24.

90. Т. Јовановић, Мотив путовања на облацима у апокрифима посвећеним Богородичином успењу, Лицеум, XXII, 16, Крагујевац 2016, 103-120.

91. Т. Јовановић, Апокриф о Авраамовој смрти према српском препису из 1618. године, Vis et sapientia: Studia in honorem Anisavae Miltenova. Нови извори, интерпретации и подходи в медиевистиката, София 2016, 149-164.

92. Т. Јовановић, Дела апостола Томе у Индији у преради Гаврила Стефановића Венцловића, Годишњак Катедре за српску књижевност са јужнословенским књижевностима за школску 2016/2017. годину, XII, Филолошки факултет Универзитета у Београду, Београд 2017, 11-23.

93. Т. Јовановић, Псеудо-Прохорово Житије светог Јована Богослова према два српска преписа из збирке манастира Дечана, Косовско-метохијски зборник, 7, Београд 2017, 21-76.

94. Т. Јовановић, Дела апостола Томе у Индији, Српска енциклопедија, том III, књига 1, Матица српска, Српска академија наука и уметности, Завод за уџбенике, Нови Сад – Београд 2018, 913.

95. Т. Јовановић, Две варијантеве апокрифа Завет патријарха Рувима, Прилози за КЈИФ, LXXXIV, Београд 2018, 119-130.

96. Т. Јовановић, Српски преписи Виђења пророка Исаије, Годишњак Катедре за српску књижевност са јужнословенским књижевностима за школску 2017/2018. годину, XIII, Филолошки факултет Универзитета у Београду, Београд 2018, 12-54.

97. Т. Јовановић, Библијска и апокрифна подлога Пролошког житија светог пророка Јеремије, Scala Paradisi, Академику Димитрију Богдановићу у спомен 1986-2016, Српска академија наука и уметности, Одељење језика и књижевности, Старословенски одбор, Словенски и српски средњи век, Књига 1, Београд 2018, 123-147.

98. Т. Јовановић, Апокриф Како Марта осуди Пилата у три српска преписа, Зборник Матице српске за књижевност и језик, LXVII, 1, Нови Сад 2019, 59-71.

99. Т. Јовановић, Краћа верзија апокрифа повест Афродитијана Персијанца, Прилози за КЈИФ, LXXXV, Београд 2019, 51-57.

100. Т. Јовановић, Варијанта Варуховог откровења из рукописне збирке Хлудова, „Наслеђе и стварање. Свети Ћирило – Свети Сава (869 – 1219 – 2019)“, II, Српска Академија наука и уметности, Институт за српски језик, Старословенско и српско наслеђе, Београд 2019, 767-779.

101. Т. Јовановић, Протојеванђеље Јаковљево у препису манастира Дечана, Косовско-метохијски зборник, 8, Београд 2019, 63-78.

102. Т. Јовановић, Завети дванаест патријарха у хиландарској палеји са тумачењем, Десета казивања о Светој Гори, Београд 2019, 127-143.

103. Т. Јовановић, Повест пророка Јеремије према два српска преписа из Народне библиотеке у Бечу, Diachronie – Ethnos – Tradition, Studien zur slawischen Sprachgeschichte, Festgabe für Anna Kretschmer, Brno 2020, 231-242.

104. Т. Јовановић, Варијанта апокрифа о Авраамовој смрти према српском препису XIV века, Годишњак Катедре за српску књижевност са јужнословенским књижевностима за школску 2019/2020. годину, XV, Филолошки факултет Универзитета у Београду, Београд 2020, 11-25.

105. Т. Јовановић, Апокриф о Аврааму и Мелхиседеку у српском препису XVI века, Вера и мисао у вртлогу времена. Међународни зборник радова у част митрополита Амфилохија (Радовића) и епископа Атанасија (Јевтића), Београд, Православни богословски факултет Универзитета, Подгорица, Матица српска - Друштво чланова у Црној Гори, Фоча, Православни богословски факултет „Свети Василије Острошки“, 2021, 69-78.

106. В. Југовић, Гоњене књиге кроз векове. О цензури и забрањеним књигама, Библиотекар, VIII, 3-4, Београд 1956, 186-197.

107. Е. Г. Кагаров, Греческие таблички с проклятиями, Харъков 1918.

108. Н. А. Кобяк, Индексы „ложных“ и „запреьенных“ книг и славянские апокрифические евангелия. Из истории культуры и общественной мысли народов СССР, МГУ, Москва 1984, 19-30.

109. Наталия Адольфовна Кобяк, Индексы отреченных и запрещенных книг в русской письменности, Древнерусская литература. Источниковедение. Сборник научных трудов. Ленинград 1984, 45-54.

110. Н. А. Кобяк, Списки отреченных книг, Словарь ККДР, вып. I, 441-447.

111. Н. А. Кобяк, Индекс ложных книг и древнерусский читатель: Христианство и церковь в России феодального периода, Новосибирск 1989, 352-363.

112. С. Косановић, О појасу свете Богородице, Босанска вила, 2/1887, 8 (16. IV 1887), 119-120.

113. Д. Костић, Како сам пронашао у Москви Богумилов палимпсест? Пре Дантеовог „Раја“ описана је слична визија у старом рукопису писаном ћирилицом, Време, 5843, Београд 23, 24, 25. и 26. IV 1938, 22.

114. П. А. Лавровъ, Апокрифическіе тексты, Сборник ОРЯС, томъ LXVII, кн. 3, Санктпетербургъ 1901.

115. П. А. Лавров, Замѣтка об апокрифах в рукописи Публичной библиотеки, Јужнословенски филолог, II, 1/2, Београд 1921, 61-64.

116. Б. Ломађистро, Развој приповедачког стила у српским средњовековним преводима и прерадама апокрифних казивања, Научни састанак слависта у Вукове дане, 31/2, Београд 2003, 21-27.

117. B. Lomagistro, Астрономски и астролошки текстови у српској и грчкој књижевности, Научни састанак слависта у Вукове дане, 32/2, Београд 2004, 31-38.

118. Н. Милошевић-Ђорђевић, Заједничка тематско-сижејна основа српскохрватских епских песама и прозне традиције, Филолошки факултет Београдског универзитета, Монографије, књига XLI, Београд 1971.

119. А. Милтенова, Апокрифи. Българската литература и книжнина през XIII век. „Български писател“, София 1987, 159-170, 251-279.

120. А. Милтенова, Апокрифни пророчества в средновековната българска литература (XI-XIII в.).

121. Втори международен конгрес по българистика. Доклади. Стара българска литература, София 1987, 265-284.

122. А. Назор, Неки примјери књижевних веза у хрватским глагољским и српским ћирилским рукописима 13. и 14. стољећа, Научни састанак слависта у Вукове дане, 19/1, Београд 1990, 113-122.

123. А. Наумов, О црквенословенским апокрифима, Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор, XLIII, 1-2, Београд 1977, 3-13.

124. С. Новаковић, Примери књижевности и језика старог и српско-словенскога, Београд 19043, 73-75, 472- 527, 599-616.

125. П. Палавестра, Критичке одлике српске фантастике. Предговор у књизи Књига српске фантастике XII-XX век, I, Избор и предговор Предраг Палавестра, СКЗ, коло LXXXII, књига 541, Београд 1989, XIX.

126. Д. Петканова, Фолклорът в апокрифните молитви, Български фолклор, 2, София 1976, 28-40.

127. Д. Петканова-Тотева, Апокрифна литература и фолклор, Наука и изкуство, София 1978.

128. Д. Петканова, Апокрифната литература и личното творчество на старобългарските писатели, Старобългаристика, V, 3, София 1981, 3-9.

129. Д. Петканова, Богомилството и апокрифната литература, Старобългаристика, VI, 3, София 1982, 143-153.

130. Д. Петканова, „Красивото“ в апокрифите, Литературознание и фолкористика. В чест на 70-годишнината на академик Петър Динеков, БАН, Институт за фолклор, Институт за литература, София 1983, 48-52.

131. Д. Петканова, Апокрифи, Кирило-Методиевска енциклопедия, БАН, Институт за литература, I, А-З, София 1985, 85-93.

132. Д. Петканова, Гадателните книги и фолклорът, Старобългарска литература, 18, София 1985, 47-57.

133. Д. Петканова, Апокрифни въпроси и отговори, Старобългарска литература, 21, София 1987, 3-25.

134. Д. Петканова, Апокрифна литература, Енциклопедичен речник, 36-39.

135. Д. Петканова, Деяния на апостол Тома, Енциклопедичен речник, 123-124.

136. Г. Подскалски, Средњовековна теолошка књижевност у Бугарској и Србији (865–1459).

137. Београд: Православни богословски факултет, 2010.

138. Ѓ Поп-Атанасов, Апокрифи. Речник на старата македонска литература, „Македонска книга“, Скопје 1989, 17-21.

139. Љ. Раденковић, Представе о ђаволу у веровањима и фолклору балканских Словена, Зборник МС за славистику, 53, Нови Сад 1997, 15-38.

140. Ј. Радовановић, Икона св. апостола Томе са његовом одераном кожом, Зборник МС за ликовне уметности, 6, Нови Сад 1970, 229-239.

141. Ђ. Сп. Радојичић, Уговор с ђаволом, Прилози за КЛИФ, XIX, 1-2, Београд 1940, 158-159.

142. Н. Радојчић, Српски абагар, Etnolog, IV, 2, Љубљана 1931, 187-211.

143. С. Радојчић, О неким заједничким мотивима наше народне песме и нашег старог сликарства, Зборник радова Византолошког института, 2, Београд 1953, 159-177.

144. К. Ф. Радченко, Этюды по богумильству. Народные космогонические легенды славян в их отношении к богомильству. Известия ОРЯС, 4, Санкт-Петербург 1910, 73-171.

145. М. Решетар, Дубровачки зборник од год. 1520, СКА, Посебна издања, књ. С, Философски и филолошки списи, књ. 24, 37 и даље. (О апокрифима, бр. 2, 4, 6, 7)

146. М. Решетар, Либро од мнозијех разлога. Дубровачки ћирилски зборник од г. 1520, СКА, Зборник за историју, језик и књижевност српског народа, Прво одељење, Споменици на српском језику, књ. XV, Ср. Карловци 1926.

147. Д. Руварац, Апокрифи једног српског ћирилског зборника XIV. века – 1381. године, Гласник Српске православне патријаршије, III, 1-2, Сремски Карловци 1922, 18-23.

148. М. А. Салмина, Апокрифы о апостоле Фоме, Словарь ККДР, вып. I, 57-58.

149. Вл. Сахаров, Апокрифические и легендарные сказания о пресвятой Деве Марии, особенно распространенные в Древней Руси, Християнское чтение, ч. 1, С. Петербург 1888, март-апрель, 281-331; ч. 2, 63-69, 289-324, 640-663.

150. И. Свенцицкая, Апокрифические евангелия, Москва 1996.

151. А. П. Скогорев, Апокрифические деяния апостолов, Санкт-Петербург 2000.

152. А. В. Смирновъ, Псалмы Соломона, Казань 1896.

153. А. Смирновъ, Книги апокрифически – апокалипсическія іудейскія, Богословска Энциклопедия, т. XI, С. Петербург, 364-405.

154. М. Н. Сперанскій, Историјска палеја, њени преводи и редакције у старој словенској књижевности, Споменик СКА, XVI, Београд 1892, 1-15.

155. М. Н. Сперанскій, Южнорусскіе тексты апокрифического Евангелия Фомы, Чтения в историческом обществе Нестора Летописца, т. XIII, Кіевъ 1899, 169-190.

156. М. Сперанскій, Изъ исторіи отреченныхъ книгъ. I. Гадания по псалтири, Памятники древней письменности и искусства, Вып. 129, С. Петербург 1899.

157. М. Сперанскій, Изъ исторіи отреченной литературы. II. Трепетники, Памятники древней письменности и искусства, Вып. 131, С. Петербург 1899.

158. М. Н. Сперанскій, Сербские списки книг истинных и ложных, Чтения в Обществе истории и древностей российских, 3, Москва 1908, 41-45.

159. М. Сперанскій, Книги отреченыя, Богословска Энциклопедия, т. XI, 405-433.

160. И. И. Срезневскій, Древние памятники русского письма и языка, Санкт Петербург 1863.

161. П. С. Срећковић, Зборник попа Драгоља, Споменик Српске краљевске академије, V, Београд 1890.

162. П. Стевановић, Приповетка о човеку који се продао ђаволу, Београд 1934.

163. Љ. Стојановић, Неколико рукописа из Царске Библиотеке у Бечу, Гласник СУД, 63, Београд 1885, 41-120.

164. Љ. Стојановић, Стари српски хрисовуљи, акти, биографије, летописи, типици, поменици, записи и др. VII. Апокрифи и друго, Споменик СКА, III, Београд 1890, 190-195.

165. М. Стојнић, Елементи фантастике у средњовековној српској и руској књижевности, Зборник Научног састанка слависта у Вукове дане, 8, Београд 1979, 19-26.

166. В. Стојчевска-Антиќ, Библијата и апокрифната книжевност, Пораки од дамнина, Скопје 1988, 327-335; такође и у: Кирило-методиевскиот (старословенскиот) период и кирило-методиевската традиција во Македонија, МАНУ, Скопје 1988, 147-152.

167. В. Стојчевска-Антиќ, Религиозни мотиви во апокрифите и во фолклорот, Македонски фолклор, XXIV, 47, Скопје 1991, 195-201.

168. В. Стојчевска-Антиќ, Апокрифи, „Табернакул“, Скопје 1996.

169. В. Стојчевска-Антиќ, Апокрифите како средновековен книжевен род, XXIII научна дискусија на XXIX Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура, Скопје 1997, 303-313.

170. А. Тарасјев, Апокриф „Ход Богородице по мукама“ у оквиру идејног плана „Браће Карамазових“, Зборник Владимира Мошина, Београд 1977, 287-294.

171. В. В. Титов, Ложные и отреченные книги славянской и русской старины, Государственная публичная историческая библиотека, Москва 1999.

172. Н. С. Тихонравовъ, Памятники отреченной русской литературы, томъ I, II, Санктпетербургъ 1863. (Репринт: Лондон 1973)

173. Н. С. Тихонравовъ, Апокрифическія сказанія, Сборникъ ОРЯС, томъ LVIII, 4, Санктпетербургъ 1894, 1-54.

174. С. М. Толстая, Трагови старе српске и старе руске апокрифне традиције у фолклору Полесја, Зборник Научног састанка слависта у Вукове дане, 14/1, Београд 1985, 237-247.

175. О. Томић, Избављење душе праведника из пакла на Страшном суду у Никољцу, Зограф, 24, Београд 1995, 81-89.

176. Ђ. Трифуновић, С оне стране неба – апокрифна фантастика Сунца, Месеца и звезда, Летопис МС, књ. 386, св. 1, Н. Сад 1960, 33-44.

177. Ђ. Трифуновић, Апокрифне књиге, Азбучник српских средњовековних књижевних појмова, Београд 1990, 20-22.

178. Ђ. Трифуновић, Азбучник српских средеовековних књижевних појмова. Београд: Нолит, 1990.

179. Ђ. Трифуновић, Ка почецима српске писмености. Београд: Откровење, 2001.

180. Ђ. Трифуновић, Стара српска књижевност. Основи. Београд: Чигоја штампа, 2009.

181. Б. Ханс-Георг, Путеви византијске књижевности. Београд: Српска књижевна задруга, 1967.

182. М. Харисијадис, Астрономски, астролошки и други подаци и њихове илустрације у студеничком зборнику Универзитетске библиотеке у Болоњи, Зборник историје књижевности САНУ, 10, Београд 1967, 283-296.

183. С. В. Шувалов, Дуалистические апокрифы в древней русской литературе. Апокриф о споре и борьбе дьявола с Иисусом, Ученые записки Московского педагогического дефектологического института, I, Москва 1940, 75-83.

184. И. Шпадијер, Рукописно наслеђе. Манастир Хиландар, ур. Г. Суботић, Београд: Галерија Српске академије наука и уметности, 1998, 115–124.

185. А. И. Яцимирскій, Библіографическій обзоръ апокрифовъ въ южнославянской и русской письменности, (Списки памятниковъ), Выпускъ I. Апокрифы ветхозавѣтные, Петроградъ 1921.

186. H. T. Andrews, An Introduction to the Apocryphal Books of the Old Testament, Grand Rapids, Michigen 1964.

187. H. T. Andrews, The Apocryphal Books of the Old and New Testament, London 1908.

188. A. Angusheva-Tihanova, The medieval apocryphal Tradition in the Context of the Slavic Patterns: The Story about the twelve Fridays, Prvi hrvatski slavistički kongres, Zbornik radova, I, Zagreb 1997, 513-519.

189. The Apocryphal New Testament, being all the Gospels, Epistles, & other pieces now extant, attributed in the first four centuries to Jesus Christ, His Apostles, & their companions, & not included in the New Testament by its compilers, London 1820.

190. The Apocryphal Old Testament, Clarendon, Oxford 1983.

191. O. Betz, Perlenlied und Thomas-Evangelium, Benziger, Zürich 1985, 1993[2].

192. D. Bogdanović, Apokrif, Rečnik književnih termina, Nolit, Beograd 1986, 42.

193. J. N. Bremmer, The Apocryphal Acts of Thomas, Leuven 2001.

194. D. R. Cartlidge and J. K. Elliott, Art and Christian Apocrypha, London - New York.

195. D. R. Cartlidge, An Electronic Database of Pictorial Images Paralleled in Christian Apocrypha, Apocrypha, 7, Brepols 1996, 301-303.

196. R. P. Casey, R. W. Thomson, A dialogue between Christ and the Devil, The journal of Theological Studies, N. S., 6, London 1955, 49-65.

197. J. K. Elliott, The apocryphal New Testament, Clarendon Press, Oxford 1993.

198. A.-J. Festugiére, Les Actes Apocryphes de Jean et de Thomas. Traduction française et notes critiques,

199. Cahiers d'Orientàlisme, 6, Genève 1983.

200. B. Grabar, André Vaillant, L'Evangile de Nicodème. Texte slave et texte latin. Hautes Études orientales, Centre de recherches d'histoire et de philologie Genève-Paris 1968, XXVIII + 98, Slovo, 18-19, Zagreb 1969, 213-232.

201. B. Grabar, Apokrifi u hrvatskoglagoljskoj književnosti do 16. stoljeća s osobitim obzirom na apokrifna djela apostolska, (disertacija), Zagreb 1965.

202. B. Grabar, Apokrifi u hrvatskoj srednjovjekovnoj književnosti, Croatica. Prinosi proučavanju hrvatske književnosti, I, 1, Zagreb 1970, 15-28.

203. B. Grabar, Apokrifna djela apostolska u hrvatskoglagoljskoj literaturi: 1. Djela Andrije i Mateja u gradu ljudoždera, 2. Djela apostola Petra i Andrije, Radovi Staroslavenskog instituta, 6, Zagreb 1967, 109-208.

204. B. Grabar, Apokrifna djela apostolska u hrvatskoglagoljskoj literaturi: 3. Djela Pavla i Tekle, Radovi Staroslavenskog instituta, 7, Zagreb 1972, 5-30.

205. B. Grabar, Glagoljski odlomak Pseudo-Tomina evanđelja, Slovo, 18-19, Zagreb 1969, 213-232.

206. B. Grabar, Iz problematike slavenskih apokrifa, Симпозиум 1100-годишнина на Кирил Солунски, книга 1, МАНУ, Скопје 1970, 91-97.

207. J. Haam, Apokalipsa bosanskih krstjana, Slovo, 9-10, Zagreb 1960, 43-47.

208. V. Jagić, Apokrifi bogomila popa Jeremije, Novi prilozi za literaturu biblijskih apokrifa, Opisi i izvodi iz nekoliko južnoslovinskih rukopisa. Starine JAZU, V, Zagreb 1873, 79-95.

209. V. Jagić, Apokrifna Apokalipsa Joana bogoslovca, Novi prilozi za literaturu biblijskih apokrifa, Opisi i izvodi iz nekoliko južnoslovinskih rukopisa. Starine JAZU, V, Zagreb 1873, 74-79.

210. V. Jagić, Biblijska pitanja i odgovori, Novi prilozi za literaturu biblijskih apokrifa, Opisi i izvodi iz nekoliko južnoslovinskih rukopisa. Starine JAZU, V, Zagreb 1873, 69-73.

211. V. Jagić, Djela svetoga apostola Tome, Novi prilozi za literaturu biblijskih apokrifa, Opisi i izvodi iz nekoliko južnoslovinskih rukopisa. Starine JAZU, V, Zagreb 1873, 95-108.

212. V. Jagić, Historija književnosti naroda hrvatskoga i srpskoga, knjiga I, Zagreb 1867, 82-93.

213. V. Jagić, Prilozi k historiji književnosti, Arkiv za povjestnicu jugoslavensku, IX, Zagreb 1868, 65-151.

214. V. Jagić, Slovenski tekstovi kanona o knjigama staroga i novoga zavjeta podjedno s indeksom lažnih knjiga. Opisi i izvodi iz nekoliko južnoslovinskih rukopisa. Starine JAZU, IX, Zagreb 1877, 91-116.

215. V. Jagić, Sredovječni liekovi, gatanja i vračanja. Opisi i izvodi iz nekoliko južnoslovinskih rukopisa. Starine JAZU, X, Zagreb 1878, 81-126.

216. Lj. Kovačević, Molitva. Nekoliko priloga staroj srpskoj književnosti, Starine JAZU, X, Zagreb 1878, 274-283.

217. S. Marin-Barutcieff, A Romanian Translation of an Apocryphal Popular Legend in Slavic Literature, Преводите през XIV столетие на Балканите, Доклади от международната конференция София, 26-28 юни 2003, „Горекс Прес“, София 2004, 507-518.

218. A. Martin, L'historienne et les Apocryphes, Apocrypha 13, Brepols 2002, 9-27.

219. S. Novaković, Afroditijana Persijanca priča o rogjenju Hristovu, Starine JAZU, X, Zagreb 1878, 74-80.

220. S. Novaković, Apokrif o Enohu, Starine JAZU, XVI, Zagreb 1884, 68-81.

221. S. Novaković, Apokrif o prepiranju Isusa Hrista sa djavolom, Starine JAZU, XVI, Zagreb 1884, 86-89.

222. S. Novaković, Apokrifi iz štampanih zbornika Božidara Vukovića, Starine JAZU, XVI, Zagreb 1884, 57-66.

223. S. Novaković, Apokrifi jednoga srpskog ćirilovskog zbornika XIV. vieka, Starine JAZU, VIII, Zagreb 1876, 36-92.

224. S. Novaković, Apokrifi kijevskoga rukopisa, Starine JAZU, XVI, Zagreb 1884, 89-96.

225. S. Novaković, Apokrifna priča o Jovu, Starine JAZU, X, Zagreb 1878, 159-170.

226. S. Novaković, Apokrifno protojevangjelje Jakovljevo, Starine JAZU, X, Zagreb 1878, 62-71.

227. S. Novaković, Apokrifske priče o Bogorodičinoj smrti i još neke sitnice apokrifske o Bogorodici, Starine JAZU, XVIII, Zagreb 1886, 188-202.

228. S. Novaković, Dvanaest petaka, Starine JAZU, IV, Zagreb 1872, 25-28.

229. S. Novaković, Otkriveńe Varuhovo, Starine JAZU, XVIII, Zagreb 1886, 203-209.

230. S. Novaković, Priča o Antihristu, Starine JAZU, XVI, Zagreb 1884, 82-85.

231. S. Novaković, Srpsko-slovenski zbornik iz vremena despota Stefana Lazarevića, Starine JAZU, IX, Zagreb 1877, 27-42.

232. W. O. Oesterley, An introduction to the books of the Apocrypha, London 1953.

233. H. Odeberg, Enoch, or the Hebrew Book of Enoch, Cambridge 1928.

234. L. Radermacher, Hippolytus und Thekla. Studien zur Geschichte von Legende und Kultus, Wien 1916.

235. Đ. Sp. Radojičić, Apokrifi kod Južnih Slovena, Enciklopedija Jugoslavije, 1, Zagreb 1955, 137-139.

236. Đ. Sp. Radojičić, Aseneta, Enciklopedija Jugoslavije, 1, Zagreb 1955, 219.

237. Đ. Sp. Radojičić, Enohova knjiga tajni, Enciklopedija Jugoslavije, 3, Zagreb 1958, 253.

238. Đ. Sp. Radojičić, Stare zagonetke, Delo, VI, 12, Beograd 1959, 1533-1535.

239. N. Radojčić, Srpski Abagar, Etnolog, IV, 2, Ljubljana 1931, 187-211.

240. F. Robinson, Coptic apocryphal Gospels, Texts and Studies, IV, 2, Cambridge 1896, 168-172.

241. The Secrets of Henoch. The Lost Books of the Bible. Cleveland 1963.

242. R. Strohal, Mirakuli ili čudesa, Zagreb 1917.

243. R. Strohal, Stare hrvatske apokrifne priče i legende. Sabrao iz starih hrv. glagolskih rukopisa od 14.-18. vijeka, Bjelovar 1917.

244. M. E. Stone, A History of the Literature of Adam and Eve, Atlanta 1992.

245. R. W. Thomson, A Dialogue between Christ and the Devil, Journal of Theological Studies, N. S., 6, Oxford 1955, 49-65.

246. C. Tischendorf, Acta apostolorum apocrypha, Lipsiae 1851.

247. C. Tischendorf, Da origine et usu evangeliorum apocryphorum, Hagae 1855.

248. C. Tischendorf, Evangelia Sacra et Profana, Lipsiae 1855.

249. Ch. C. Torrey, The apocryphal literature, New Haven 1946.

250. Đ. Trifunović, Otkrovenje Varuhovo: u: V. Popa, Ponoćno sunce. Zbornik pesničkih snoviđenja. Nolit, Beograd 1962, 41-43.

251. J. C. Thilo, Codex apocryphus. Novi testamenti, 1, Lipsiae 1832.

252. F. Šanjek, D. Dragojlović - V. Antić, Bogumilstvoto vo srednovekovnata izvorna građa, izd. Makedonska akademija na naukite i umetnostite, Skopje 1978, Croatica Christiana Periodica, IV, Zagreb 1973, 147-149.

253. J. Šidak, Д. Ангелов, Б. Примов, Г. Батаклиев, Богомилството в България, Византия и Западна Европа в извори, София 1967, Zagreb 1969, 414-421.

254. T. J. Šagi-Bunić, Povijest kršćanske literature, prvi svezak, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1976, 185-202.

Циљеви истраживања

Циљ истраживања јесте издавање апокрифних текстова о апостолу Томи. То подразумева најпре попис свих варијанти апокрифа, потом анализу преписа и поређење са грчким изворним текстом, да би се на крају могло приступити и књижевној анализи.

Хипотезе

- Општу хипотезу од које се у дисертацији полази – давно утврђену чињеницу да су се сами писци, веома често стари преводиоци, али и бројни средњовековни преписивачи много слободније односили према апокрифним него према „канонским“ текстовима – кандидаткиња ће покушати да докаже евидентирањем и класификацијом разлика међу преписима апокрифа посвећених апостолу Томи.

- Одређени рукописи, чијом ће се анализом Н. Перић бавити, већ су објављени у издањима Стојана Новаковића, Ватрослава Јагића и Томислава Јовановића, и та издања ће бити од велике користи за даља проучавања рукописног наслеђа. У овом истраживању најстарији рукописи ће послужити као основни текст, док ће се многе варијанте, које нису приређене и објављене, упоређивати са најстаријим преписом, не би ли се утврдиле све особености свих текстова, које могу бити фонетске, лексичке, синтаксичке. Након тога анализираће се њихове уметничке особености, присуство елемената фантастике и могуће везе са другим жанровима српске књижевности.

На основу напред наведених циљева и радних хипотеза овог истраживања, могуће је очекивати следеће резултате:

- Очекује се да ће верзије или редакције појединих списа, парафразе,

проширења или скраћивања оригиналног текста, лексичке разлике, преводилачке и преписивачке грешке, па и језичке и правописне одлике српскословенских преписа, кроз компаративну анализу осветлити вишевековни пут апокрифа од древних састављача до шире средњовековне публике.

- Очекује се, такође, да ће књижевноуметничка анализа овог новозаветног апокрифног циклуса, подробније расветлити утицаје и одјеке апокрифних текстова у старој српској књижевности и уметности.

План рада и методе истраживања

Истраживање ће се одвијати у неколико фаза:

- У првој фази истраживања, сагледавање и попис примарне и секундарне литературе јесу од примарног значаја. У првом поглављу даће се приказ *историје проучавања рукописа*, и у тој синтези ће се представити издања и студије које су се већ бавиле сличном тематиком, и које чине основно полазиште овог рада. Посебно место заузимаће они радови који дају новији допринос оваквом типу истраживања. У том поглављу ће бити приказан и детаљно дефинисан сам жанр апокрифа кроз виђења различитих историчара књижевности. Дефинисаће се, дакле, настанак овог жанра, његове особености на плану композиције, стила и избора тема, његова распрострањеност и рецепција. Списак прелиминарне литературе биће допуњен и другим радовима, који се касније могу показати од велике важности за истраживањ,е.

- У другој фази истраживања сакупљаће се информације о корпусу српскословенских апокрифа о апостолу Томи, и то најпре прегледањем и претраживањем инвентара и каталога ћирилских рукописа у Народној библиотеци Србије. Они се у оригиналу чувају у различитим библиотекама, али се најчешће могу пронаћи на Археографском одељењу у дигитализованој верзији или на микрофилму и то ће бити полазна тачка истраживања.. Након сакупљања извора и сређивања података о стању рукописа, врстама зборника у којима се налазе, врсте подлоге, величине, језика преписа, типа правописа, филигранолошког и палеографског датирања и свих других кодиколошких података – рукописи ће бити припремљени за наредну фазу истраживања, у којој ће послужити као грађа за израдудисертације.

- Трећа фаза подразумева идентификацију основног рукописа за сваки појединачни текст и његово детаљно рашчитавање и припремање за издање. Основни рукопис је најчешће најстарији, али мора испуњавати и критеријуме целовитости и читљивости. У случајевима када најстарији рукопис није и основни, то ће у дисертацији бити посебно аргументовано. Након тога ће се, компаративном методом, појединачни рукописи упоређивати са најстаријим (основним) предлошком на српскословенском језику. Том приликом ће се

занемаривати ситне разлике у погледу одабира графема, али ће посебно бити назначени примери вокализације. Биће забележене и све лексичке разлике, као и редослед речи; додавање, избацивање речи, као и препричавање, или други типови измене текста. Уколико је варијанта превише различита, да се не може упоредити са основним преписом, онда ће и њено издање такође бити припремљено. Упоређивање списа пружиће увид у простирање преписа кроз простор и време, чиме ће бити дат дијахронијски пресек путовања апокрифа о апостолу Томи. Томе ће допринети и упоређивање словенског превода у српскословенској редакцији са грчким оригиналом, и том приликом размотриће се постоје ли мењања текста (тумачење, препричавање, прилагођавање) или је у питању дословно превођење. Утврдиће се и преводилачке и преписивачке технике, али и извесне преводилачке грешке. Ова фаза чини централни и главни део рада и заснива се на примени филолошко-преводилачке методе.

- У четвртој фази текст је спреман да се анализира са становишта његове уметничке вредности. Том приликом издвојиће се мотиви који својим обухватом чине релативну целовитост и који дају слику о апостолу Томи. Варијанте ће се анализирати и сижејно, а даће се и подробна анализа елемената фантастике и гротеске. Кандидаткиња ће покушати да разреши питање утицаја апокрифа на друге жанрове и њихових веза са каснијом умезничком књижевношћу. У овој фази су предвиђена историјска и теоријска разматрања, а њихова његова функција ће бити да анализиране апокрифе теоријски и филолошки уклопе у историјски контекст српског средњовековља.

- У последњој фази ће се дати кратка синтеза дотадашњих истраживања, која је у функцији установљавања сличности и разлика ове дисертације са претходним проучавањима, поменутим у првој фази. Посебно ће се истаћи и сваки нови закључак који ће ово истраживање донети. Очекује се да ће у овој фази бити дат и одговор на питање о привлачности апокрифног жанра током епохе средњег века.

VII ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ И КАНДИДАТА

На основу наведених података о кандидату, Комисија констатује да је кандидат **мастер Настасија Перић** подобан за израду докторске дисертације.

На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује да је предложена тема подобна за израду докторске дисертације у областима: **српска књижевност, средњовековна књижевност, српскословенска рукописна традиција.**

На основу наведених података о предложеном ментору, Комисија констатује да је **др Зорица Витић, ванредни професор,** подобна за ментора предложене докторске дисертације.

На основу изнетог, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да донесе позитивне оцене о подобности кандидата **мастера Настасије Перић** и предложене теме докторске дисертације **„Апокрифна дела апостола Томе у српском рукописном наслеђу“,** а да се за ментора именује **др Зорица Витић, ванредни професор на Катедри за српску књижевност са јужнословенским књижевностима** Филолошког факултета у Београду.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1._____

др Ирена Шпадијер, редовни професор

(председник Комисије)

2._____

др Светлана Томин, редовни професор

3._____

др Немања Радуловић, редовни професор